

Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair actieprogramma ter aanmoediging van samenwerking tussen lidstaten ter bestrijding van sociale uitsluiting

(2000/C 337 E/17)

(Voor de EER relevante tekst)

COM(2000) 368 def. — 2000/0157(COD)

(Door de Commissie ingediend op 16 juni 2000)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 137, lid 2, tweede en derde alinea,

Gelet op het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Ingevolge artikel 2 van het Verdrag is het een van de taken van de Gemeenschap de verbetering van de levensstandaard en van de kwaliteit van het bestaan in de gehele Gemeenschap te bevorderen.
- (2) Ingevolge artikel 136 van het Verdrag stellen de Gemeenschap en de lidstaten zich, indachtig sociale grondrechten zoals vastgelegd in het op 18 oktober 1961 te Turijn ondertekende Sociale Handvest en in het Gemeenschaps-handvest van de sociale grondrechten van de werkenden van 1989, onder andere ten doel uitsluiting te bestrijden.
- (3) Het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's hebben er alle op aangedrongen dat de Gemeenschap een grotere bijdrage levert aan de inspanningen in de lidstaten om sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden.
- (4) In de Mededeling van de Commissie van 1 maart 2000, „Bouwen aan een solidair Europa” ⁽¹⁾ werden de uitdaging van de sociale uitsluiting en het bestaande beleid in reactie daarop in de lidstaten en op het niveau van de Gemeenschap beschreven, en werd op basis daarvan voorgesteld om een nieuwe impuls te geven aan de EU-samenwerking ter bestrijding van sociale uitsluiting.
- (5) De Europese Raad van Lissabon op 23 en 24 maart 2000 heeft de bevordering van solidariteit en sociale insluiting aangemerkt als een intrinsiek onderdeel van de algemene strategie van de Unie voor het verwezenlijken van haar strategische doel voor de komende tien jaar, namelijk de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie in de wereld te worden, in staat tot duurzame economische groei, met meer en betere banen en hechtere sociale samenhang.
- (6) De Europese Raad van Lissabon erkende verder dat de nieuwe op kennis gebaseerde samenleving enerzijds mogelijkheden biedt om sociale uitsluiting terug te dringen, door het creëren van de economische voorwaarden voor grotere welvaart door meer groei en meer werkgelegenheid, en door nieuwe manieren te bieden om actief aan het maatschappelijk leven deel te nemen, maar anderzijds ook het risico met zich brengt dat de kloof tussen degenen die toegang hebben tot de nieuwe kennis en degenen die buitengesloten zijn steeds groter wordt, en dat het beleid erop gericht dient te zijn dit risico te vermijden en het nieuwe potentieel te maximaliseren.
- (7) De Europese Raad kwam verder overeen dat het beleid ter bestrijding van sociale uitsluiting gebaseerd dient te zijn op een open coördinatiemethode die nationale actieplannen en een samenwerkingsinitiatief van de Commissie combineert.
- (8) Dit initiatief van de Commissie bestaat uit een voorstel voor een meerjarig actieprogramma ter aanmoediging van de samenwerking tussen lidstaten en dient gericht te zijn op verbetering van de kennis, ontwikkeling van de uitwisseling van informatie en van beste praktijken, en evaluatie van ervaringen met het oog op doelmatiger en efficiënter beleid ter bestrijding van uitsluiting.
- (9) Veel niet-gouvernementele organisaties op Europees niveau hebben ervaring en deskundigheid op het gebied van de bestrijding van sociale uitsluiting, en treden ook op Europees niveau op als de pleitbezorgers van mensen die met sociale uitsluiting bedreigd worden, en kunnen dus een belangrijke bijdrage leveren tot een beter begrip van de verschillende vormen en effecten van sociale uitsluiting, en helpen te verzekeren dat bij het ontwerpen, de tenuitvoerlegging en de follow-up van het programma rekening wordt gehouden met de ervaring van mensen die sociale uitsluiting zelf hebben ondervonden.
- (10) Overeenkomstig artikel 2 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de procedures voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden ⁽²⁾ dienen maatregelen voor de tenuitvoerlegging van dit besluit volgens de in artikel 3 van eerstgenoemd besluit aangegeven raadplegingsprocedure te worden vastgesteld.

⁽¹⁾ COM(2000) 79 def.

⁽²⁾ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

- (11) Om de toegevoegde waarde van de communautaire actie te verhogen, is het noodzakelijk dat de Commissie, in samenwerking met de lidstaten, op alle niveaus de samenhang en de complementariteit van de in het kader van dit besluit ondernomen acties met andere relevante communautaire beleidsmaatregelen, instrumenten en acties verzekert, in het bijzonder met die van het Europees Sociaal Fonds.
- (12) De Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER-Overeenkomst) voorziet in meer samenwerking op sociaal terrein tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds en de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie die aan de EER deelnemen (EVA/EER) anderzijds, en het programma dient ook voor deelname opengesteld te worden voor de kandidaatlanden van Midden- en Oost-Europa, overeenkomstig de in de Europa-overeenkomsten, de toegevoegde protocollen daarbij en de besluiten van de betreffende Associatieraden vastgelegde voorwaarden, en voor Cyprus en Malta, te financieren door aanvullende kredieten volgens met deze landen overeen te komen procedures, en voor Turkije, te financieren door aanvullende begrotingsmiddelen volgens met dat land overeen te komen procedures.
- (13) Een financieel referentiebedrag, in de zin van punt 33 van het Interinstitutioneel Akkoord van 6 mei 1999 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, is in dit besluit opgenomen.
- (14) De artikelen 2 en 3 van het Verdrag geven de Gemeenschap respectievelijk de taken gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen en ervoor te zorgen dat bij al haar activiteiten ernaar gestreefd wordt de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen. De genderproblematiek strekt zich uit over veel terreinen en houdt in sterke mate verband met de oorzaken en de gevolgen van uitsluiting.
- (15) Het is van essentieel belang dat de uitvoering van het programma gecontroleerd en geëvalueerd wordt om te verzekeren dat de doelstellingen ervan verwezenlijkt worden.
- (16) Gelet op de in artikel 5 van het Verdrag vastgelegde beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit, en op het feit dat de doelstellingen van de voorgestelde actie door de lidstaten niet voldoende verwezenlijkt kunnen worden, gezien onder andere de noodzaak van multilaterale partnerschappen, transnationale uitwisseling van informatie en verspreiding van goede praktijken in de gehele Gemeenschap, kunnen deze doelstellingen beter door de Gemeenschap worden verwezenlijkt. Het besluit gaat niet verder dan wat nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken,

BESLUITEN:

Artikel 1

Vaststelling van het programma

Bij dit besluit wordt een communautair actieprogramma ter aanmoediging van samenwerking tussen lidstaten met het

oog op de bestrijding van sociale uitsluiting, hierna genoemd „dit programma”, vastgesteld, dat zal worden uitgevoerd in de periode 1 januari 2001 tot en met 31 december 2005.

Artikel 2

Beginselen

1. Dit programma zal worden uitgevoerd op basis van een open methode van coördinatie tussen lidstaten ter bestrijding van sociale uitsluiting, en wordt gecombineerd met nationale actieplannen.
2. Het programma en de nationale actieplannen zullen bijdragen tot een beter begrip van het verschijnsel sociale uitsluiting, tot het mainstreamen van de bestrijding van uitsluiting in het beleid en de maatregelen van de lidstaten en van de Gemeenschap, en de ontwikkeling van prioritaire acties waartoe de lidstaten besluiten overeenkomstig hun bijzondere situatie.
3. Het algemene doel van het programma is het aanmoedigen van samenwerking die de Unie en de lidstaten in staat moet stellen om aanzienlijke vooruitgang te boeken bij de uitroeiing van armoede, te toetsen aan door de Raad te bepalen gekwantificeerde doelstellingen.
4. Bij de ontwikkeling, de uitvoering en de follow-up van de activiteiten in het kader van het programma wordt rekening gehouden met de ervaringen in de lidstaten op alle relevante niveaus en met die van mensen die blootstaan aan armoede en sociale uitsluiting, en van sociale partners, niet-gouvernementele en vrijwilligersorganisaties en andere maatschappelijke actoren die betrokken zijn bij de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting.

Artikel 3

Doelstellingen

Het programma ondersteunt samenwerking die de Unie en de lidstaten in staat stelt de doelmatigheid en de efficiëntie van het beleid inzake de bestrijding van sociale uitsluiting te verbeteren door:

- het verbeteren van het inzicht in het verschijnsel sociale uitsluiting;
- het organiseren van beleidssamenwerking en van elkaar leren in de context van de nationale actieplannen; en
- het ontwikkelen van het vermogen van actoren om sociale uitsluiting effectief aan te pakken, met name door netwerken op EU-niveau.

Artikel 4

Acties van de Gemeenschap

1. Met het oog op het verwezenlijken van de in artikel 3 aangegeven doelstellingen kunnen de volgende acties worden uitgevoerd in een transnationaal kader:

- analyse van kenmerken, oorzaken, processen en trends met betrekking tot sociale uitsluiting, met inbegrip van het verzamelen van vergelijkbare statistieken, de ontwikkeling van gemeenschappelijke methoden en thematische studies;
 - beleidssamenwerking en uitwisseling van informatie en beste praktijken op basis van de ontwikkeling van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en benchmarks en door regelmatige monitoring, evaluatie en peer reviews;
 - bevordering van dialoog tussen de verschillende „stakeholders” en ondersteuning van networking op Europees niveau tussen niet-gouvernementele organisaties die actief zijn in de strijd tegen sociale uitsluiting.
2. De regelingen voor de tenuitvoerlegging van de in lid 1 beschreven acties van de Gemeenschap worden in de bijlage uiteengezet.

Artikel 5

Uitvoering

1. De Commissie:
- draagt zorg voor de uitvoering van de onder dit programma vallende communautaire acties;
 - wisselt regelmatig van gedachten met de vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties en de sociale partners op Europees niveau over de opzet, de uitvoering en de follow-up van het programma, en over gerelateerd beleid. De Commissie stelt het in artikel 7 bedoelde Comité op de hoogte van de standpunten van deze gesprekspartners;
 - bevordert een actief partnerschap en dialoog tussen alle bij het programma betrokken partners, om een geïntegreerde en gecoördineerde aanpak van de strijd tegen sociale uitsluiting aan te moedigen.
2. De Commissie neemt in samenwerking met de lidstaten de nodige stappen om:
- de actieve betrokkenheid bij het programma van alle betrokken partijen te bevorderen;
 - de resultaten van de acties die in het kader van dit programma zijn ondernomen, te verspreiden;
 - en te zorgen voor de nodige informatie, publiciteit en follow-up met betrekking tot de door dit programma ondersteunde acties.

Artikel 6

Financiering

1. Het financiële referentiebedrag voor de uitvoering van dit programma voor het in artikel 1 genoemde tijdvak wordt vastgesteld op 70 miljoen EUR.

2. De jaarlijkse kredieten worden door de begrotingsautoriteit toegestaan binnen de grenzen van de financiële vooruitzichten.

Artikel 7

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door een raadgevend comité bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten en voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie (hierna te noemen „het Comité”).
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is de raadgevingsprocedure zoals vastgelegd in artikel 3 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van toepassing, in verband met artikel 7, paragraaf 3 en artikel 8.
3. De vertegenwoordiger van de Commissie raadpleegt het Comité met name over:
- de algemene richtsnoeren voor de uitvoering van het programma;
 - de jaarlijkse begrotingen en de verdeling van de financiering over maatregelen;
 - het jaarlijkse werkplan voor de uitvoering van de acties van het programma, en de voorstellen van de Commissie betreffende selectiecriteria voor financiële ondersteuning.
4. Teneinde de samenhang en de complementariteit van dit programma met andere maatregelen als bedoeld in artikel 8 te verzekeren, informeert de Commissie het Comité regelmatig over andere acties van de Gemeenschap die bijdragen tot de bestrijding van sociale uitsluiting. Waar nodig zal de Commissie zorg dragen voor regelmatige en gestructureerde samenwerking tussen dit Comité en de comités van toezicht voor andere relevante beleidsmaatregelen, instrumenten en acties.

Artikel 8

Samenhang en complementariteit

1. In samenwerking met de lidstaten zorgt de Commissie voor de algehele samenhang met andere communautaire beleidsmaatregelen, instrumenten en acties, met name door passende mechanismen in te voeren voor het coördineren van de activiteiten van dit programma met relevante activiteiten met betrekking tot onderzoek, werkgelegenheid, non-discriminatie, gelijke kansen voor vrouwen en mannen, sociale bescherming, onderwijs, opleiding en jeugdbeleid, gezondheid, en op het terrein van de externe betrekkingen van de Gemeenschap.
2. De lidstaten doen al het mogelijke om de samenhang en complementariteit tussen activiteiten in het kader van dit programma en de activiteiten op nationaal, regionaal en lokaal niveau te verzekeren.
3. De Commissie en de lidstaten verzekeren de samenhang en complementariteit tussen activiteiten in het kader van dit programma en de actie van de Gemeenschap in het kader van de structuurfondsen, met name het communautaire initiatief EQUAL.

*Artikel 9***Deelneming van de EVA/EER-landen, de geassocieerde landen van Midden- en Oost-Europa (LMOE), Cyprus, Malta en Turkije**

Dit programma staat open voor deelneming van:

- de EVA/EER-landen, overeenkomstig de voorwaarden in de EER-Overeenkomst;
- de geassocieerde landen van Midden- en Oost-Europa overeenkomstig de voorwaarden die zijn vastgesteld in de Europa-overeenkomsten, in de aanvullende protocollen daarbij en in de besluiten van de onderscheiden associatieraden;
- Cyprus, Malta en Turkije, op basis van aanvullende kredieten overeenkomstig met die landen overeen te komen procedures.

*Artikel 10***Toezicht en evaluatie**

1. In samenwerking met de lidstaten houdt de Commissie regelmatig toezicht op het programma, overeenkomstig de in artikel 7 aangegeven procedure.

2. Het programma wordt vóór het einde van het derde jaar en aan het einde van het programma geëvalueerd door de Commissie, bijgestaan door onafhankelijke deskundigen. Deze evaluatie is bedoeld om de relevantie en de doeltreffendheid van de uitgevoerde acties te toetsen aan de in artikel 3 genoemde doelstellingen. De evaluatie heeft ook betrekking op het effect van het programma als geheel en op de complementariteit tussen de in het kader van dit programma uitgevoerde acties en die uit hoofde van andere relevante communautaire beleidsmaatregelen, instrumenten en acties.

3. De Commissie legt uiterlijk op 31 december 2006 een eindverslag over de uitvoering van dit programma voor aan het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

*Artikel 11***Inwerkingtreding**

Dit besluit treedt in werking op de dag van zijn bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

BIJLAGE

INDICATIES VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN HET PROGRAMMA

1. Onderdelen van de acties

Met het oog op de verwezenlijking van de in artikel 3 vermelde doelstellingen en de tenuitvoerlegging van de in artikel 4 genoemde acties kunnen de volgende maatregelen in een transnationaal kader uitgevoerd worden:

Onderdeel 1: Analyse van de kenmerken, processen, oorzaken en trends van sociale uitsluiting

Het belang van dit onderdeel vloeit voort uit de beslissing van de Europese Raad in Lissabon om actieplannen en een nieuwe open coördinatiemethode te ontwikkelen ter bestrijding van sociale uitsluiting. Dit vergt dat geschikte kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en benchmarks moeten worden geïdentificeerd die periodieke monitoring, evaluaties en „peer reviews” bevorderen. Om dit mogelijk te maken zijn speciale samenwerkingsinspanningen nodig tot het verbeteren van statistieken, methodologieën en inzichten inzake sociale uitsluiting alsmede inzake beleidsmaatregelen die sociale uitsluiting kunnen helpen voorkomen en bestrijden. Er wordt voorgesteld een bijzondere inspanning te ondernemen op statistisch vlak in samenwerking met de nationale statistische organisaties.

Om dit te bevorderen kunnen de volgende maatregelen worden ondersteund:

- 1.1. Studies en bijeenkomsten in verband met de ontwikkeling van gemeenschappelijke methodologieën om armoede en sociale uitsluiting, de omvang, kenmerken, processen en trends ervan te meten;
- 1.2. de verzameling en verspreiding van vergelijkbare statistische gegevens in de lidstaten en op communautair niveau. Deze maatregel dient de samenwerking tussen nationale bureaus voor de statistiek en de Commissie te ondersteunen en de statistische bronnen op communautair niveau en de bijdrage daarvan aan de analyse van armoede en maatschappelijke uitsluiting te verbeteren;
- 1.3. de ontwikkeling van thematische studies die een bijdrage kunnen leveren aan het begrip van sociale uitsluiting om gemeenschappelijke kwesties in verband met beleidsontwikkelingen in de lidstaten, waaronder nieuwe kwesties in verband met de kennissamenleving, te kunnen aanpakken.

Onderdeel 2: Beleidssamenwerking en uitwisseling van informatie en beste praktijken

Teneinde de beleidssamenwerking en het gezamenlijk leerproces in het kader van het nationale actieplan te bevorderen, kunnen de volgende transnationale activiteiten worden ondersteund:

- 2.1. Acties voor transnationale uitwisseling die de overdracht van informatie en goede praktijken en de verwezenlijking van „peer review” in de context van de nationale actieplannen beogen door middel van beleidsbijeenkomsten/workshops/seminars die zijn gewijd aan criteria of beleid en praktijken of andere vormen van uitwisseling zoals de gezamenlijke ontwikkeling van strategieën en de gezamenlijke verspreiding van informatie, enz. Dergelijke activiteiten moeten worden georganiseerd op initiatief van Europese organisaties van lidstaten en/of andere sleutelactoren en de lidstaten dienen er actief bij te zijn betrokken;
- 2.2. deskundig onderzoek en specifieke studies met betrekking tot de formulering van indicatoren en criteria, ook in verband met de kennissamenleving;
- 2.3. een jaarverslag van de EU over sociale uitsluiting waarin de stand van zaken wordt beschreven betreffende de diverse nationale actieplannen en de op Europees niveau uitgevoerde acties op de voornaamste beleidsterreinen en de gebieden waarop de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting in het middelpunt staan.

Rekening houdend met het feit dat maatschappelijke uitsluiting een veelzijdig verschijnsel is, dient bijzondere aandacht uit te gaan naar relevante beleidsontwikkelingen betreffende sociale zekerheid, werkgelegenheid, onderwijs en scholing, gezondheidszorg en huisvestingsbeleid.

Onderdeel 3: Participatie van de diverse betrokken partijen en steun voor netwerken op EU-niveau

Om overheden, de sociale partners en maatschappelijke organisaties actief te betrekken kunnen de volgende maatregelen worden ondersteund:

- 3.1. Kernfinanciering voor in aanmerking komende belangrijke Europese netwerken die betrokken zijn bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting;
- 3.2. een jaarlijkse EU-rondetafelconferentie over sociale integratie die in nauwe samenwerking met het voorzitterschap van de EU zou kunnen worden georganiseerd.

2. Algemene overwegingen

Bij het programma zal rekening worden gehouden met de resultaten van voorbereidende acties en activiteiten in het kader van communautair beleid en communautaire instrumenten en acties.

Bij de formulering, uitvoering en follow-up van de werkzaamheden in verband met het programma zal rekening worden gehouden met de ervaring van mensen die gebukt gaan onder armoede en sociale uitsluiting, met de sociale partners, niet-gouvernementele organisaties en andere actoren in de samenleving die een rol spelen bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. In alle werkzaamheden van het programma zal aandacht uitgaan naar het beginsel van de integratie van de genderdimensie. De werkzaamheden van het programma kunnen op basis van een jaarlijkse beoordeling in overeenstemming met de in artikel 7 vastgelegde procedure worden gewijzigd of aangevuld.

De uitvoering van het programma kan technische en administratieve bijstand vereisen tot wederzijds voordeel van de Commissie en de begunstigen en/of ondersteunende uitgaven.

3. Methode voor het indienen van aanvragen voor ondersteuning

Onderdeel 1: Dit onderdeel zal hoofdzakelijk worden uitgevoerd door middel van aanbestedingen. Voor de samenwerking met nationale bureaus voor de statistiek gelden de Eurostat-procedures.

Onderdeel 2: Actie 2.1 zal voornamelijk plaatsvinden op basis van jaarlijkse uitnodigingen tot het indienen van voorstellen (een aantal beleidsbijeenkomsten/seminars zouden rechtstreeks door de Commissie georganiseerd kunnen worden). Bij de voorstellen dienen actoren uit minstens 4 lidstaten betrokken te zijn. De voorstellen kunnen bij de Commissie worden ingediend door Europese organisaties en lidstaten (of organisaties waarbij de lidstaten betrokken zijn). Voor de acties 2.2 en 2.3 zullen specifieke aanbestedingen noodzakelijk zijn.

Onderdeel 3: In het kader van actie 3.1 kan steun worden verleend aan Europese netwerken die voldoen aan de door de Commissie in overleg met het comité conform artikel 7 vastgelegde criteria. Actie 3.2 kan worden gesteund via verzoeken om subsidies van lidstaten.

4. Uitvoering van de acties

De uit te voeren acties kunnen worden gefinancierd door middel van dienstencontracten in aansluiting op aanbestedingen of door middel van bijdragen voor medefinanciering met andere financieringsbronnen. In het laatstgenoemde geval mag de financiële steun van de Commissie in het algemeen niet meer bedragen dan 80 % van de uitgaven die door de begunstigde werkelijk zijn gedaan.

Bij de uitvoering van het programma kan de Commissie om extra middelen verzoeken, zoals de inschakeling van deskundigen. Over deze benodigde middelen zal worden beslist in de context van de voortdurende beoordeling van de toewijzing van middelen door de Commissie.

Bij de uitvoering van het programma kan de Commissie een beroep doen op technische en/of administratieve bijstand tot wederzijds profijt van de Commissie en begunstigen in verband met afbakening, voorbereiding, beheer, toezicht, audit en controle.

De Commissie kan ook initiatieven ontplooiën op het terrein van informatie, publicatie en verspreiding. Voorts kan zij evaluatiestudies verrichten en seminars, colloquia of andere bijeenkomsten van deskundigen organiseren.

De Commissie zal jaarlijkse werkplannen opstellen waarin de prioriteiten en te ondernemen initiatieven worden aangegeven. Voorts zal zij de bij de selectie en financiering van acties in het kader van dit programma te hanteren regelingen en criteria omschrijven. Hierbij zal zij het in artikel 7 vermelde comité om advies vragen.

Bij de uit te voeren acties zal het beginsel van de gegevensbescherming nauwgezet in acht worden genomen.